

Holm & Laue ontwikkelt jongveehuisvesting in buitenlucht

'Fok kalveren op in natuurlijk klimaat'

Melkveehouders Tom en Rik Stam huisvesten hun kalveren sinds februari in de Igloo Veranda van Holm & Laue: een igloo voor kalveren met een overdekte uitloop. Het principe van dit systeem is dat kalveren in de buitenlucht worden opgefokt, om gezondheidsproblemen tegen te gaan door een gezonder en tochtvrij microklimaat.

Tom en Rik Stam uit Maasbommel (GD) zijn dik tevreden over de nieuwe kalverenhuisvesting. „De dieren zijn beter in conditie, er zijn nauwelijks problemen met luchtwegaandoeningen of diarree en het uitvalspercentage is nihil”, zeggen ze. „De kalveren zijn zichtbaar groter dan in het oude huisvestingssysteem. Daar ligt de grootste winst, vinden wij.”

Ook Hendrik Kool uit Tuil (GD) werkt met het Igloo Veranda-systeem, op de jongveeopfoklocatie van Waterlinie Melkvee vof. Voor hem was ruimtegebrek in de stal de voornaamste reden om voor deze manier van jongveehuisvesting te kiezen. Toch gelooft ook Kool in een betere jongveeopfok in de buitenlucht. „Ik kan het niet wetenschappelijk onderbouwen, maar ik durf wel te stellen dat de kalveren nu gezonder zijn dan toen we ze nog in een jongveestal opfokten.”

Verrijdbare huisvesting

De gepatenteerde Igloo Veranda is een verrijdbare jongveehuisvesting op het boeren erf, die bestaat uit een igloo voor zo'n 15 kalveren met een overkapping van het

voer- en uitlooppedeelte. De kalveren zijn beschermd tegen regen en direct zonlicht en kunnen zich onafhankelijk van het weer vrij bewegen. Door het dak blijft het strobend van 25 vierkante meter bij wind en regen droog. De igloo heeft een eigen microklimaat: in de winter hebben de kalveren geen last van harde wind of zware tocht en in de zomer beschermt een speciale coating de dieren tegen de warmte. Het systeem is ook beschikbaar als vaste opstelling.

De huisvesting is ontwikkeld om kalveren in een zo natuurlijk mogelijke omgeving op te fokken, zegt internationaal dealer Gerrit Aanstoot van het Duitse Holm & Laue. Volgens hem zie je maar al te vaak grote en sluipende problemen in nieuwe gesloten kalverstallen met mechanische ventilatie. „Ons principe is dat kalveren buiten moeten opgroeien. Vergelijk het met buitenkinderen, zoals veel boerenkinderen, die over het algemeen minder vaak ziek zijn, omdat ze gewend zijn met hun handen in de viezigheid te zitten. Het gaat om de weerstand.”

In Nederland heerst nog te veel de gedachte dat kalveren binnen moeten worden opgefokt, vindt Aanstoot. „Maar in landen

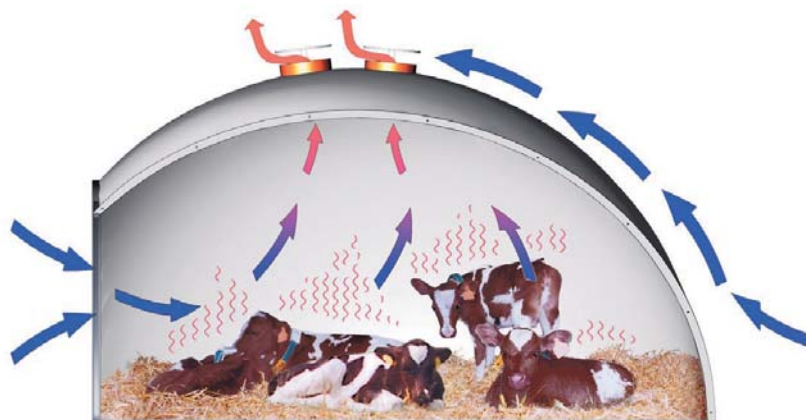
als Duitsland en de Verenigde Staten is dat principe allang achterhaald. Het natuurlijke klimaat kun je buiten het best beheersen: je hebt altijd een goede ventilatie, UV-licht doodt bacteriën en de wind verwaait de ammoniak.” Het Holm & Laue-systeem wordt in ons land inmiddels op een handvol bedrijven toegepast.

Grote problemen

Tom en Rik Stam zijn enthousiast over het Duitse huisvestingssysteem, wat ze 8.000 euro kostte. De gezondheid van hun jonge kalveren is er met sprongen op vooruit gegaan. Dat was de afgelopen jaren wel anders, zeggen ze. De melkveehouders kregen steeds meer problemen met hun kalveropfok, voornamelijk omdat de jongveehuisvesting te vol zat. „We probeerden de stal wel te ventileren door een deur open te zetten, maar dan tochtte het te veel”, zegt Rik. „Deed je de deur dicht, dan kregen de dieren geen frisse lucht meer. Tervijl een goede ventilatie heel belangrijk is voor een goede jongveeopfok.” Vanwege het ruimtegebrek huisvestten de broers hun pasgeboren kalveren al enkele

Kalveren passen zich gemakkelijk aan hun omgeving aan, zegt Gerrit Aanstoot van Holm & Lauw. Ook in de winter, zoals hier in Noorwegen.

Ventilatiegaten in de top van de igloo zorgen voor een goede ventilatie, zonder tocht.

jaren buiten in eenlingboxen in een open container. Tom: „Deze kalveren deden het in de eerste twee weken dat ze daar zaten ontzettend goed. Gingen ze daarna naar binnen, dan holde hun gezondheid achteruit. De kalveren hadden buiten ook geen enkel probleem met warmte of kou. Dat gold alleen voor de boer, bij het voeren van de dieren.“

Twee jaar geleden besloten de broers dat het maar eens afgelopen moest zijn met de problemen bij hun jongvee. „Eerst sluimert het een beetje, dan denk je dat het normaal is“, zegt Tom. „Maar op een gegeven moment zie je dat het niet meer gaat. Omdat we gegroeid waren in omvang en meer jongvee kregen, wilden we de kalverhuisvesting binnen gaan verbouwen voor een betere opfok. Daarbij wilden we toe naar een betere ventilatie en meer arbeidsgemak bij het uitmesten.“

Vanwege alle problemen met de opfok lieten de boeren ook bloed tappen bij het jongvee. Rik: „De kalveren dronken slecht, wilden niet groeien en hadden longproblemen en diarree: wij dachten zelf aan BVD.“ Er werd echter mycoplasma gevonden, een groep bacteriën die als ziekteverwekkers bij dieren dienen. Dat veranderde de zaak, vervolgt Rik. „Omdat we niet de zekerheid hadden dat met de verbouwing van de jongveestal het probleem van mycoplasma zou zijn verholpen en met de wetenschap dat de kalveren in de buitenhokjes wel goed groeiden, besloten we op zoek te gaan naar een ander huisvestingssysteem.“

Bernoulli-effect

Problemen in kalverstallen worden meestal veroorzaakt door onvoldoende of slechte ventilatie, zegt Gerrit Aanstoot. „Luchtwegaandoeningen zijn vaak een duidelijk teken van een slecht microklimaat in de stal. Dat kalveren ziek worden door tocht, is over het algemeen wel bekend. Maar dat een goede ventilatie ook nodig is om door bacteriën en ammoniak vervuilde lucht te verversen, wordt nog wel eens vergeten. Juist jonge kalveren kunnen deze negatieve invloeden door de eigen lichaamswarmte nog niet compenseren en worden ziek.“ Volgens Aanstoot zorgt de halfronde vorm van de igloo voor een speciaal ventilatie-effect. Wind die aan de buitenkant over de igloo stroomt, genereert op het hoogste punt onderdruk: het Bernoulli-effect. Door de luchtafvoeropeningen die zich in de top van de igloo bevinden, wordt de verbruikte

lucht uit de igloo gezogen. Zo kan er in het liggedeelte geen ongewenste tocht ontstaan. Verder bevordert het schoorsteeneffect (hoogteverschil tussen luchtinlaat en luchtuitlaat) de ventilatie in de igloo. De toevoer van verse lucht vindt plaats via de ingang.

De boer hoeft niet bang te zijn dat de kalveren in de huisvesting het te koud of te warm hebben. Aanstoot: „Kalveren schikken zich naar hun omgeving, ook in de winter. De dieren passen hun organisme en in het bijzonder hun vacht aan de lage temperatuur aan. Omdat het in de igloo net zo koud is als de buitentemperatuur, gaan ze ook niet zweten. Dit huisvestingssysteem hebben we zonder problemen al jaren in landen als Noorwegen getest. De igloo moet wel zo worden geplaatst dat deze niet met de opening in de wind staat.“

Lagere afkalfleeftijd

Hendrik Kool werkt nu twee jaar met de flexibele jongveehuisvesting. De kalveren verblijven de eerste twee maanden in kleine igloo's en verhuizen daarna naar de Igloo Veranda, totdat ze vijf tot zes maanden oud zijn. Vervolgens gaan ze naar een openfrontstal. „De kalveren uit de kleine igloo's zijn het systeem in principe al gewend. Er verandert niet zo veel voor hen: ze kunnen in alle rust en ruimte opgroeien. En als je de dieren goed voedt, groeien ze op tot ontzettend mooie kalveren. Omdat we de kalveren tot zes maanden in de Igloo Veranda houden, moet je wel goed stro blijven strooien. Anders wordt het een bende. Hoewel dat ook afhankelijk is van de weersomstandigheden.“

Een ander voordeel van de huisvesting vindt Kool dat hij de kalveren goed in de gaten kan houden. „We hebben het melkveebedrijf op een andere locatie, dus we zijn niet altijd op dit bedrijf aanwezig. Desondanks hebben we de controle goed in beeld. Bovendien werken we graag met (kleinere) uniforme groepen en daar leent dit systeem zich prima voor. Maar ook voor deze huisvesting geldt dat je alle facetten van de jongveeopfok goed onder de knie moet hebben. Als je coccidiose onder je kalveren hebt, helpt een veranda ook niet.“ Kool heeft inmiddels vaarzen aan de melk die als kalf buiten zijn opgefokt. „We halen een afkalfleeftijd van 23,5 maanden bij de vaarzen. We streven er naar om bij een kalf van 13 maanden, bij een gewicht van ongeveer 400 kilo, te starten met insemineren. In 90 procent van de gevallen lukt dat. Een

gezonde jongveeopfok in de buitenlucht heeft daar zeker een positieve invloed op.“

Duidelijke verbeteringen

Tom en Rik Stam werken nu ruim een half jaar met het Igloo Veranda-systeem en zien duidelijke verbeteringen bij hun jongvee. De pasgeboren kalfjes verblijven de eerste twee à drie weken in de eenlinghokjes in de container en verhuizen daarna naar de nieuwe huisvesting. „De kalveren zijn veel gezonder, hebben een betere weerstand en nemen meer voer op“, vertelt Rik. „Bovendien zijn ze groter, daar ligt de grootste winst. We willen namelijk met onze vaarzen toe naar een afkalfleeftijd van 24 maanden. Nu ligt die op 26-27 maanden. Of dat gaat lukken, moet zich nog gaan uitwijzen.“

De kalveren blijven drie à vier maanden in de veranda, daarna gaan ze nog een tijdje in een strohok, voordat ze op de roosters kunnen. De bedoeling is wel dat melkveehouders het huisvestingssysteem de komende jaren gaan uitbreiden, zodat de kalveren direct van hieruit op de roosters kunnen. Volgens Aanstoot is het de ideale situatie om de kalveren tot maximaal zes maanden in het igloo-systeem op te fokken.

De broers zijn ook goed te spreken over de flexibiliteit van de huisvesting. „We wilden een verrijdbaar systeem dat gemakkelijk is te verplaatsen en is schoon te houden“, besluit Tom. „We mesten de hokken om de zes weken uit. Ook het feit dat alle kalveren een eigen drinkplaats hebben, spreekt ons aan.“ Aanstoot ziet liever dat de hokken vaker worden uitgemest, omdat stro gaat rotten en er ammoniak vrijkomt. Tom: „Maar het feit dat de kalveren gezond blijven, betekent dat de ventilatie in orde is en de ammoniak weg kan. Boeren accepteren veel te gemakkelijk dat kalveren kuchen. Wij weten nu dat het ook anders kan.“ ■

Tom Stam: „De kalveren zijn zichtbaar groter in het Igloo Veranda-systeem. Dat is de grootste winst.“

